

Someron kaupunki

"Yhteisöt ja yhteisöllisyys osana ikääntyvien kotona asumisen tukemista"

HANKESUUNNITELMA

2022-2023

Sisällysluettelo

1. Tausta.....	3
2. Hankesuunnitelma.....	4
3. Ympäristöministeriön erityisavustuksen kriteerit	5
4. Hankkeen tavoitteet	7
5. Hankkeen budjetti.....	8
6. Muiden toimijoiden osallistuminen hankkeen toteutukseen	8
7. Viestintäsuunnitelma	8
Lähteet:.....	9

1. Tausta

Someron kaupungin perusturvatoimi on yhteistyössä Someron Vanhaintuki ry:n kanssa valmistellut somerolaisten yhdistysten ja yhteisöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön ja yhteisöllisyyteen perustuvaa hankesuunnitelmaa osana ikääntyvien kotona asumisen tukemista. Tarkoituksena on ympäristöministeriön ikääntyneiden asumisen kehittämistä koskevaan erityisavustushakuun 2022 osallistuminen hyvin nopealla aikataululla. Erityisavustushaku päättyy 11.3.2022.

Ympäristöministeriön avustaman Someron kaupungin Sairaalatien yhteisöllisen ja välimuotoisen asumispalvelun kehittämiseen kohdentuvasta Pihlajakylähankkeesta (2021-2022) on kertynyt hyvää kokemusta. Hanke on tuottanut jo tähän mennessä tietoa siitä, miten yhteisöllistä asumista kehittämällä ja virikkeellistä toimintaa järjestämällä voidaan kustannustehokkaasti lisätä ikäihmisten hyvinvointia sekä edistää terveyttä ja toisaalta sitten myös pitkittää kotona asumista ja tehostetun palveluasumisen piiriin siirtymistä. Hankkeen on todettu tuoneen konkreettisesti esille välimuotoisen asumisen palveluiden akuutin kehittämistarpeen Somerolla palvelurakenteen ollessa raskas. Kotona hoidetaan entistä huonokuntoisempia ikääntyneitä ja siirtymä tehostettuun palveluasumiseen tapahtuu usein terveyskeskusosaston kautta. Someron kaupunki on maantieteellisesti laaja, joka aiheuttaa merkittävän haasteen myös kotiin annettaville palveluille. Lisäksi haasteena on ollut entistä vaikeampi hoitajien rekrytointitilanne etenkin kotihoitoon.

Ikääntyneille sopivia asuntoja ja asuinympäristöjä tarvitaan jatkossa yhä enemmän. Tavoitteena on, että iäkkäät ihmiset voisivat asua kotona mahdollisimman pitkään ja saada kotiin tarvitsemansa palvelut. Kotona asumisen tukeminen on tärkeää sekä ikääntyvän väestön, että yhteiskunnan kannalta, sillä se liittyy sekä asukkaiden toiveisiin ja itsemääräämisoikeuteen, että tarkoituksenmukaiseen vanhuspalveluiden rakenteeseen.

Osana kansallista poikkihallinnollista Ikäohjelmaa 2030 ympäristöministeriö toteuttaa ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmaa vuosina 2020-2022. Tavoitteena on tukea ikääntyneitä ja kuntia ennakoimaan ikääntyneiden asumisen tarpeita ja varautumaan niihin, lisätä ikäystävällisten asumisvaihtoehtojen tarjontaa sekä kehittää asuinalueita ikääntyneille sopiviksi. Ikäystävällisiksi suunnitellut asunnot ja asuinalueet sopivat kaikille.

Hankkeiden toimenpiteillä avustetaan kuntien, kuntayhtymien ja tulevien hyvinvointialueiden kehittämishankkeita. Niillä tuetaan ikääntyneiden kansalaisten, kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden varautumista tuleviin asumisen tarpeisiin, kehitetään asumista ja asuinalueita ikäystävällisemmiksi ja tuetaan kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden yhteistä kehittämistyötä ikääntyneiden asumisen kysymyksissä. Hankkeiden tulee olla sisällöltään laaja-alaisia, eikä yksittäisiin rakennuksiin myönnetä avustuksia. Esimerkiksi kohteen peruskorjausta tai uuden rakennuksen suunnittelua tai yhteisöllisen toimintapaikan kehittämistä ei rahoiteta.

Varsinais-Suomen sote-johtajien kokouksessa 4.3.2022 käsiteltiin hyvinvointialueen yhteisen hankehakemuksen tekemistä. Alustavan hankehakemuksen mukaisesti alueen hankkeen tavoitteena on kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyön edistäminen ikäystävällisen asumisen kehittämisessä sekä kuntien ennakoinnin ja varautumisen vahvistaminen ikääntyneiden tuleviin asumisen ja palveluiden tarpeisiin. Tavoitteena on ikääntyneiden monimuotoisten asumisratkaisujen suunnittelu ja kehittäminen sekä asuinympäristöjen ikäystävällisyyden parantaminen laaja-alaisesti (mm. esteettömyys, toimivuus, turvallisuus, muistiystävällisyys, yhteisöllisyys). Neuvonnan ja palveluohjauksen kehittäminen ja ikääntyneiden oman ennakoinnin ja varautumisen tukeminen tuleviin asumisen tarpeisiin. Hanke keskittyy alustavan hankesuunnitelman mukaisesti yhteisten toimintamallien kehittämiseen hyvinvointialueen ja kuntien välillä, koskien ikääntyneiden asumista hyvinvointisuunnitelman ja –kertomuksen osalta sekä kuntien asumispolitiisen ohjelman ja siihen sisältyvän ikäasumisen ohjelman osalta.

Alustavana tavoitteena on myös mm. aikataulutetun ikäasumisen varautumisen suunnitelman laatiminen kuntiin hyvinvointialueella, sisältäen palvelurakenteen ja asumisen suunnitelmallisen kehittämisen hyvinvointialueen kuntien eri alueet ja niiden ikääntyvä väestö huomioiden. Tavoitteena on nykyisten ARA-kohteiden korjaus ja muutostarpeiden arviointi ja uusien ARA-kohteiden tarpeen ennakointi.

Hyvinvointialueen yhteisessä hankkeessa ei ole omarahoitusosuutta ja hanke toteutetaan Turun hallinnoimana. Vaikka Someron kaupunki on mukana hyvinvointialueen yhteisessä avustushaussa ja hankesuunnitelman laadinnassa, nähdään tästä huolimatta konkreettinen ja paikallinen kehittämismahdollisuus, joka perustuu yhdistysten ja yhteisöjen voimavarojen koordinointiin kotona asumisen tukemista. Someron kaupungin suunnittelemassa hankkeessa on myös yhdyspintaa hyvinvointialueen hankkeeseen, jolloin alueellisen hankkeen toimintoja saadaan konkretisoitua paikallisesti oman hankkeen kautta tulevan resurssin myötä.

Hankehakemusta valmistelleeseen työryhmään ovat kuuluneet erityisavustuksen hakuvaiheessa seuraavat henkilöt: Marjaana Sorokin, perusturvajohtaja, Mari Paasikivi, kotihoidon esimies, Tommi Palomäki, hanketyöntekijä/Pihlajakylä sekä Vanhaintuki ry:n puheenjohtaja Anne Teräväinen.

2. Hankesuunnitelma

Somerolla on useita aktiivisesti toimivia yhdistyksiä, kyläyhteisöjä, taloyhtiöitä, seurakunnan toimintaa sekä muita yhteisöjä, joiden voimavaroja ja mahdollisuuksia ei ole riittävällä tavalla arvioitu ja otettu mukaan osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja etenkin ikäihmisten palvelutarpeita ja palveluntuotantoa. Lisäksi maantieteellisesti laajan Someron kuljetus- ja kulkemismahdollisuuksia ei myöskään ole riittävästi selvitetty osan eri toimintojen kokonaisuutta, jotta syrjemmässäkin asuvalla ikääntyneellä olisi mahdollisuus osallistua ja olla osallinen yhteisöjen toiminnoissa. Osallistumisen ja aktiivisuuden lisääntyessä muuttaminen lähemmäksi toimintoja ja palveluita voi osoittautua myöhemmin myös mielekkäämmäksi sekä itsenäisyyttä tukevaksi mahdollisuudeksi, joka voi keventää kotiin annettavien palveluiden kokonaisuutta.

Somerolle suunnitellun hankkeen ensisijaisena tavoitteena on Someron kaupungin sekä kaupungin alueella toimivien yhdistysten ja yhteisöjen välisen yhteistyön tiivistäminen sekä hankkeen myötä kehitettävien yhteistyömallien hyödyntäminen osana ikääntyvien kotona asumisen tukemista. Hanke toteutetaan ensisijaisesti Someron kaupungin ja Someron Vanhaintuki ry:n yhteishankkeena, mutta myös muita yhdistyksiä, yhteisöjä sekä vanhus- ja vammaisneuvostoja vahvasti osallistaen. Someron kaupungissa yhteisöllisyys on uudistuvan kaupungistrategian peruserä ja samalla se toimii myös Someron kaupungin perusturvan (#sujuvastas yhres) ohjaavana periaatteena.

Vuonna 1968 perustettu Someron Vanhaintuki ry toimii somerolaisten vanhusten hyväksi. Voittoa tavoittelematon yhdistys mm. vuokraa omistamia asuntopaikoja vanhuksille ja järjestää erilaisia keskustelu- ja yhdessäolotilaisuuksia. Vanhaintuki ry omistaa ja hallinnoi Turuntien ikääntyneille tarkoitettuja rivitaloasuntopaikoja. Vanhaintuki ry vuokraa Turuntien 37 asuntopaikkaa 3 rivitalossa pääasiassa ikääntyneille. Lisäksi Vanhaintuki ry omistaa alueen yhteistilan, jossa on kokoontumistilan lisäksi keittiö sekä saunatila. Yhteistila on ollut yhdistysten ja yksityisten vuokrattavissa. Hankkeessa hyödynnettäisiin Vanhaintuki ry:n tiloja hanketyöntekijän tilana sekä yhteistoimintojen kehittämiseen. Yhdistykset voisivat edelleen jatkaa kokoontumisia ja toimintoja Vanhaintuki ry:n yhteisissä tiloissa. Hanketyöntekijä toimii yhteisökoordinaattorina kaupungin palveluiden, yhdistysten ja muiden yhteisöjen välillä uudenlaisia toimintamalleja luoden sekä toimintamalleja erilaisiin kohtaamispaikkoihin jalkauttaen. Hanketyöntekijä toimisi myös Turuntien rivitaloalueen asukkaiden innostajana ja osallistajana yhteistoimintatilan tapahtumiin, tehden asuinalueesta osaltaan turvallisempaa ja ikäystävällisempää.

Kunnan pieni koko voi helpottaa yhteisöllisyyden syntymistä ja hyödyntämistä. Pienuus tekee alueesta hallittavan ja paikallisuus asiantuntemuksesta kattavan. Kunta näkee tärkeensä ja merkityksensä oman alueensa ja sen asukkaiden asioiden hoidossa, yhteisönsä puolien pitämisessä. Pienten kuntien resurssit ovat isompiin kuntiin verrattuna niukat ja yhteisöllisyyden avulla niukkuus voidaan kääntää voimavaraksi, joka yhdistää kollektiivin jäseniä. (Leponiemi, 2019)

3. Ympäristöministeriön erityisavustuksen kriteerit

Osana kansallista poikkihallinnollista Ikäohjelmaa 2030 ympäristöministeriö toteuttaa ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmaa vuosina 2020-2022. Tavoitteena on tukea ikääntyneitä ja kuntia ennakoimaan ikääntyneiden asumisen tarpeita ja varautumaan niihin, lisätä ikäystävällisten asumisvaihtoehtojen tarjontaa sekä kehittää asuinalueita ikääntyneille sopiviksi. Ikäystävällisiksi suunnitellut asunnot ja asuinalueet sopivat kaikille.

Hankkeiden toimenpiteillä avustetaan kuntien, kuntayhtymien ja tulevien hyvinvointialueiden kehittämishankkeita. Niillä tuetaan ikääntyneiden kansalaisten, kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden varautumista tuleviin asumisen tarpeisiin, kehitetään asumista ja asuinalueita ikäystävällisemmiksi ja tuetaan kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden yhteistä kehittämistyötä ikääntyneiden asumisen kysymyksissä. Hankkeiden tulee olla sisältönsä laaja-alaisia, eikä yksittäisiin rakennuksiin myönnetä avustuksia. Esimerkiksi

kohteen peruskorjausta tai uuden rakennuksen suunnittelua tai yhteisöllisen toimintapaikan kehittämistä ei rahoiteta.

Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hankkeen tulee:

1. lisätä ikääntyneiden asumisen ennakkointia ja varautumista kuntien ja kansalaisten osalta (esim. kokonaisvaltainen ikääntyneiden asuinolojen kehittäminen, kunnan ennakkoinnin ja varautumisen pitkäjänteinen suunnitelma, ARA-tuetun asumisen kehittäminen ikääntyneiden tarpeisiin)

tai

2. parantaa asumisen ja asuinympäristöjen ikäystävällisyyttä laaja-alaisesti (esim. esteetömyys, toimivuus, turvallisuus, muistiystävällisyys, yhteisöllisyys)

tai

3. vahvistaa kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden yhteistä kehittämistyötä ikääntyneiden asumisen kysymyksissä (esim. ikääntyneiden asuminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, vanhuspalvelulain asumista koskevien tehtävien toteutus, asumispalveluihin liittyvät kysymykset).

Hakijana tulee olla kunta tai kuntayhtymä, mutta hankkeen yhteistyössä voi olla mukana muu y-tunnuksellinen toimija. Hakijana voi olla myös hyvinvointialue. Ympäristöministeriön osuus hankkeen avustuskelpoisista kustannuksista voi olla enintään 60 %, kuitenkin enintään 80 000 euroa/hanke. Avustuksia jaetaan tässä haussa yhteensä enintään 1 300 000 euroa.

Hakijan omarahoitusosuus voidaan toteuttaa myös omana työnä. Tällöin toteuttajan tulee selvästi pystyä osoittamaan raportoinnissaan, että työtunnit on käytetty haettuun hankkeeseen (esimerkiksi tuntikirjanpidon kautta). Avustus myönnetään valtionavustuslain (688/2001) 5 §:n mukaisena erityisavustuksena sisällöltään ja tarkoitukseltaan rajattuun hankkeeseen. Avustusta myönnetään vain hankkeisiin, jotka täyttävät valtionavustuslain 7 §:ssä määritellyt yleiset edellytykset valtionavustuksen myöntämiselle.

Someron kaupungin "Yhteisöt yhteisöllisen asumisen voimavarana" -hankesuunnitelman katsotaan vastaavan erityisavustuksen kriteerejä.

4. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteet ovat seuraavat:

1. Yhdistysten, seurakunnan, taloyhtiöiden, kyläyhteisöjen ja vapaaehtoistyön voimavarojen ja osaamisen tunnistaminen osana palveluntuotantoa ja ennaltaehkäiseviä kotona asumista tukevia palveluita:
 - yhteistyön lisääntyminen kaupungin (tulevaisuudessa hyvinvointialueen) palveluiden ja paikallisten yhteisöjen välillä
 - somerolaisten ikääntyvien äänen esille tuominen ja osallistaminen
2. Yhteisöllisyyden vahvistaminen Somerolla ja yhteisöllisen toimintakulttuurin luominen osaksi ennaltaehkäiseviä palveluita:
 - vapaaehtoisten asumis- ja yhteisöllisyyskoordinaattorien kouluttaminen (esim. TalotSemppari-koulutus) www.ikainstituutti.fi/talotsemppari-valmennukset/)
 - yksinäisyyden tunne on monella ikääntyneellä suuri ja sitä pyritään lievittämään tarjoamalla sosiaalisia kontakteja ja osallistumismahdollisuuksia erilaisiin tilaisuuksiin
3. Yhteisöllisten kohtaamispaikkojen luomien ja toiminnan laaja-alainen jalkauttaminen koko kaupungin alueella:
 - Ikääntyvien toimintakyvyn säilyminen, turvallisuuden sekä yhteisöllisyyden paraneminen
 - Ikääntyvien osallistumismahdollisuuksien lisääminen, kuljetustarpeiden arvioiminen osana kuljetuspalveluiden kokonaisuutta
 - Ikäihmiset voivat osallistua yhdistysten toimintaan ja saada vertaistukea

5. Hankkeen budjetti

Hankerahoitus kattaa hanketyöntekijän/yhteisökoordinaattorin palkkauksen, asiantuntijapalveluiden hankinnan sekä matka- ja materiaalikulut. Ympäristöministeriön osuus hankkeen avustuskelpoisista kustannuksista voi olla 60 % kuitenkin enintään 80 000 euroa/hanke. Täyden avustuksen saamiseksi hankkeen omarahoitusosuus on 53 333, 33 euroa.

<i>Hanketyöntekijän palkkaus- lut sivukuluineen</i>	35 000 €	100 % työaika
- Perusturvajohtajan työaika	3 500 €	5 % työaika
- Kotihoidon esimiehen työaika	2 000 €	5 % työaika
<i>Asiakaspalveluiden ostot:</i>		
- ict-palvelut	1500 €	
- muut asiantuntijapal- velut	2000 €	
- matkustuskulut- ja kuljetuspalvelut	1500 €	
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	5000 €	
<i>Tilan vuokratkustannukset</i>	5000 €	
<i>Yhteensä</i>	55 500 €	
<i>Omarahoitusosuus</i>	22 200 €	40 %
<i>Hankerahoitus</i>	33 300 €	60 %

6. Muiden toimijoiden osallistuminen hankkeen toteutukseen

Hankesuunnitelma täsmennetään ja aikataulutetaan yhteistyössä osallistuvien tahojen kanssa sekä hankkeelle määriteltävässä ohjausryhmässä. Tarkoituksenmukaista on, että eri tahot nimeävät yhdyshenkilöt kehittämistyöhön.

7. Viestintäsuunnitelma

Hankkeen käynnistymisestä ja etenemisestä tullaan tiedottamaan laajasti mm. ikääntyväälle väestölle, henkilöstölle sekä erilaisille sidosryhmille erillisen tiedotussuunnitelman mukaisesti.

Hankkeessa järjestetään erilaisia työpajoja ja tilaisuuksia, joissa kuullaan eri väestöryhmien, yhteisöjen ja viranhaltijoiden näkemyksiä asumisen kehityslinjoista ja samalla tiedotetaan hankkeen siihenastisesta etenemisestä.

Hankkeen tiedottamisessa hyödynnetään kattavasti eri tiedotuskanavia (mm. kunnat ja hva) mukaanlukien some-kanavat.

Lähteet:

Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030: Tavoitteena ikäkyvykäs Suomi. STM 2020.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162462/STM_2020_31_j.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Leponiemi Ulriika. 2019. Kollektiivinen kapasiteetti: Yhteisöllisyys pienen kunnan johtamisessa. Tampereen yliopisto

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/117941/978-952-03-1304-3.pdf?sequence=2&isAllowed=y>